

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

V. An Clerici Sæculares Beneficiarij valeant testari?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

43. Quæres, an valeat Testamentum, vel alia quæcunque renuntiatio, aut obligatio facta à Novitio ante duos menses à sua Professione, aut etiam ante ingressum Religionis? Ratio dubitandi desumitur ex Concilio Trid. Sess. 25. cap. 16. de Regularibus, ubi statuit in hunc modum: Nulla quoque renunciatio, aut obligatio antea facta, etiam cum juramento, vel in favorem cujuscunque causæ pia valeat, nisi cum licentia Episcopi, vel ejus Vicarii fiat intra duos menses proximos ante professionem &c. aliter verò facta, sit irrita, & nullius effectus, &c. Hæcibi. Et ista quidem procedere de obligationibus, variisque donationibus durante Novitiatu per Novitios factis, certum est. Utrum autem loquantur etiam de Testamentis, quæri potest.

Testamenta Novitiorum, an subsint Decreto Concilij Tridentini?

44. Resp. breviter. Testamenta, Codicilli, & Donationes mortis causâ, sub hoc Decreto Concilij Tridentini non comprehenduntur; unde valent, quocunque tempore fiant, etiam ante ingressum Novitij in Religionem. Ita Barbosa in Collectaneis ad cit. cap. 16. Concilij Tridentini, num. 14. citans plurimos alios Doctores, unico solo oppositum tenente. Quinimò Fagnanus in c. Quia ingredientibus. num. 17. de Testam. refert, quòd Sacra Congregatio consultâ, an Decretum dicti cap. 16. loquens de renuntiatione, locum habeat in Testamentis, & alijs ultimis voluntatibus, censuit non habere locum. Accedit ratio: quia, ut notat Miranda in Manuali Prælatorum, tom. 1. q. 23. art. 4. mens Concilij Trident. solum fuit, eas renuntiationes prohibere, per quas Novitij depauperantur, ita ut postea egestate & inopiâ compulsi, cogantur profiteri invito: hoc autem non contingit in Testamentis, & alijs ultimis voluntatibus; cum ante Professionem semper liberè revocari possint; ergo.

Sententia negativa. Unde valent, quocunque tempore fiant.

Q U Æ S T I O V.

An Clerici Sæculares Beneficarij valeant testari?

45. CONCL. I. Clerici sæculares, sive Beneficarij, sive non Beneficarij, possunt liberè testari, etiam ad causas profanas, de Bonis suis patrimonialibus, & quasi patrimonialibus, sive industrialibus, quæ suo labore atque industria compararunt: nec non & de bonis parsimonialibus, quæ parcius vivendo de congrua sustentatione sibi subtraxerunt ex proventibus suorum Beneficiorum Ecclesiasticorum. Conclusio hæc sequitur ex jam supra dictis de Dominio Clericorum, ac probatur

Clerici Sæculares liberè testantur de Bonis patrimonialibus, industrialibus, & parsimonialibus.

(f) *Tract.* tur iisdem auctoritatibus Juris, & rationibus, quæ ibidem (f)
7. *Dist.* 4. allegatz sunt; ètque satis communis inter Doctores.

9. 3. n. 25.

26. & 28.

Secùs de Bo-

nis merè

Ecclesiasti-

cis, specta-

to iure

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

communi.

46. CONCL. II. Loquendo verò de bonis merè Ecclesiasticis, spectato iure communi, Clerici Beneficarij non possunt de iisdem testari, vel disponere mortis causâ, etiam ad pias causas; sed ea debent relinquere Ecclesiæ, quæ in talibus bonis succedit. Hæc Conclusio habetur clarissimè c. *Ad hæc. de Testament.* ibi: *Clerici de mobilibus, quæ per Ecclesiam sunt adepti, de iure testari non possunt.* Idemq; tam de immobilibus, quàm mobilibus esse intelligendum, declaratur c. *Relatum. 12. eod.* cum concordantijs. Idque merito per SS. Canones statutum fuit, ut Beneficarij promptiores redderentur ad bona Ecclesiastica superflua majori cum merito in vivis eroganda in pias causas, scientes, nullam sibi potestatem superesse de eisdem post mortem disponendi; prout notavit Navarrus, & cum ipso Layman *Lib. 4. tract. 2. cap. 3. n. 6.* Porrò quòd spectato iure communi talia bona penes Ecclesiam remanere debeant, patet ex c. *Cum in officijs. de Testament.* juncto cit. cap. *Relatum.*

De historia ante mortem largiri possunt;

47. Dicitur notanter I. *Non possunt disponere mortis causâ.* Si quidem Clerici, dum sunt in vivis, optimo iure, magnòque cum merito, redditus Ecclesiasticos superfluos in pauperes, aliasque pias causas erogant. Deinde possunt de talibus iisdem Clerici, dum sunt in ultima ægritudine constituti, tam pauperibus, locisque Religiosis, quàm etiam suis inservitoribus quidpiam largiri; prout expressè habetur cit. cap. *Relatum. 12. de Testament.* ibi: *Consuetudinis tamen est non improbanda, ut de his (bonis mobilibus per Ecclesiam acquisitis) pauperibus, & religiosis locis, & illis qui viventi servierant, sive consanguinei sint, sive alij, aliqua juxta servitij meritum conferantur.*

De speciali facultate summi Pontificis testari,

48. Dicitur II. *Spectato iure communi.* Nam secùs est, si quisquam facultatem de talibus bonis testandi obtinuerit à Summo Pontifice, qui eam concedere potest, & defactò sæpè concessit. Quinimò Paulus V. in sua Constitutione, quæ incipit, *In eminenti.* die 6. Aprilis, 1606. edita (& refertur tom. 3. Bullarij Romani, *Constit. 18. dicti Pont.*) omnibus & singulis Curialibus, in ipsa Urbe, & intra decem milliaria (non tamen extra debitam Residentiam) decedentibus, concessit liberam facultatem testandi quibusvis redditibus Ecclesiasticis, etiam decimalibus Beneficiorum, ac etiam in favorem consanguineorum suorum; & quòd hi eisdem ab intestato succedant; prout amplius videre est in cit. *Constitutione.*

49. Dein;

49. Deinde Doctores communiter admittunt, consuetudine pariter posse induci facultatem testandi ad pias causas. Si quidem Clerici solo Jure Canonico prohibentur condere Testamentum, atqui Juri Canonico per longævam & rationabilem consuetudinem derogari potest; ergo. Unde in locis, ubi viget talis consuetudo testandi, Clericus Beneficarius validè & licitè testabitur ad pias causas.

50. Utrum autem consuetudine induci possit facultas de bonis merè Ecclesiasticis testandi ad causas etiam profanas, major difficultas est. Et quidem talem consuetudinem, ceu corruptelam, ac foventem peccatum rejiciunt Tannerus *tom. 3. disp. 4. quaest. 6. n. 249.* Layman *lib. 4. tract. 2. cap. 3. n. 7.* Pirhing *tit. de Testament. n. 42.* Ludov. Engel *part. 4. Manualis Paroch. q. 4. n. 26.* Navarrus, & alij. Ratio eorum est: quia consuetudo, quæ Legi naturali & Divinæ repugnat, non valet, *arg. cap. ult. de Consuet. & potius est dicenda perniciofa corruptela, c. Mala consuetudo. dist. 8.* Atqui talis censetur esse præfens consuetudo; quia, ut dictum superius (g) omnes Doctores fatentur, Beneficarios mortaliter peccare, si redditus merè Ecclesiasticos notabiliter in causas profanas expendant; sicque consuetudo hoc permittens, erit nutritiva peccati.

51. E contra Augustinus Barbosa *lib. 3. Juris Ecclesiastici universi, cap. 17. n. 67. & 68.* putat consuetudine induci posse, quòd Clerici de talibus fructibus Beneficiorum suorum in usus non pios licitè testari possint: citatque inter alios primo loco pro hac sententia Covarruviam (sed malè, ut ex hujus verbis *n. seq.* referendis liquet) quam probare nititur ex eo. Tum quia Papa nonnunquam solet dare licentiam testandi de hujusmodi bonis: sed quæ sunt acquisibilia privilegio, sunt pariter acquisibilia consuetudine. Tum quia neque Romani Pontifices nostris temporibus, neque Jura hæcenus istam consuetudinem improbârunt: quod utique (ait) fecissent, si intellexissent, consuetudinem hanc animas illaqueare, & Clericos sic disponentes in peccato mori.

52. Tertia, & inter utramque præfatam media, cæterisque probabilior sententia tenet, ejusmodi consuetudinem validam quidem esse, adeò ut & Judex relicta hæredibus institutis adjudicando, & ipsi hæredes recipiendo, in conscientia tuti sint; non tamen licitam, sed Clericos ad profana de bonis merè Ecclesiasticis disponentes peccare. Ita Lessius *lib. 2. de just. & jure, cap. 19. n. 44.* Zoësius *tit. de Testam. n. 7.* Covarruvias *c. 7. de Testam. n. 23.* pluresque alij ab his relati. Et notandum, quòd, quamvis Covarruvias cit.

n. 23. & seqq. ad longum probare nitatur ejusmodi consuetudinem esse validam: idem nihilominus loc. cit. ad finem n. 27. expressè moneat, disputationem suam eo animo, præsertim à Clericis recipi debere, ut sit illis satis culpa mortalis criminis esse eos infectos, si male præter usum necessarium, & pias largitiones, illos (redditus superfluos) distribuere non vereatur.

Consuetudine potest acquiri facultas, ut Clerici de Bonis merè Ecclesiasticis validè testentur ad causas profanas.

53. Et quidem quòd ejusmodi consuetudo sit valida, probatur ex eo. Quia Clerici de talibus bonis validè, quamvis non licitè, disponunt in vita ad causas profanas; ergo idem post mortem fieri potest accedente ejusmodi longæva consuetudine. Probatur consequentia. Tum quia solo Jure Ecclesiastico Clerici de talibus testari prohibentur: atqui Juri Ecclesiastico per consuetudinem contrariam derogari potest. Tum quia consuetudo illa validè testandi non est irrationabilis, immò (ut notat Zoësius ibidem) fundatur in publica Reipublicæ tranquillitate, quæ aliàs sæpè turbaretur, si ejusmodi Testamenta non tenerent. Nam cum Clerici liberè testentur de bonis suis patrimonialibus, industrialibus, & parsimonialibus, ut dictum n. 45. & habet recepta Doctorum sententia; ab eisdem verò, post mortem illorum Clericorum, bona merè Ecclesiastica superflua absque litigio cum hæredibus instituendo discerni vix possint: hinc consuetudo illa deservire poterit ad præscindendas innumeras lites cum hæredibus talium Clericorum cæteroquin multipliciter instituendas, sicquæ ad publicam Reipublicæ pacem.

Non verò licitè.
(h) Tract. 7. Dist. 4. §. 3. n. 32. §. 34.

54. Cæterum quòd Clerici de bonis merè Ecclesiasticis ad profana disponentes peccent, sequitur ex jam supra dictis (h) cum ipsi Jure non solum Ecclesiastico, sed etiam suppositâ, & per Beneficium acceptatâ Ecclesiæ & Fundatorum intentione, ex virtute Religionis, adeoque Jure naturali & Divino, teneantur redditus superfluos in causas pias erogare: atqui contra Jus naturale ac Divinum nulla valet consuetudo. Accedit: quia, ut argumentantur Lessius, & Layman, omnes Doctores fatentur, Beneficiarios graviter peccare, si Ecclesiasticos proventus superfluos in usus profanos expendant in vivis; ergo multò magis, si de eisdem taliter testentur: nam semper minus concessum fuit Clericis Beneficiarijs, de talibus bonis condere Testamentum, quàm disponere inter vivos.

Respondetur ad instantias secundæ sententiæ.

55. Nec urget instantia Barbozæ, nempe quòd Papa quandoque concedat licentiam liberè testandi de talibus bonis. Nam in primis hujusmodi licentia est strictæ interpretationis, ut.

utpote à Jure communi exorbitans, sicque non extendenda ad alios casus non expressos, arg. cap. 1. de Filijs Presbyt. in 6. Deinde dictum illud: *Acquisibilia privilegio sunt etiam acquisibilia consuetudine*, non esse universaliter verum, præsertim si consuetudo illa sit irrationabilis, aut à Jure reprobata, notant Fagnanus in c. *Cum contingat. n. 8. & 11. de Foro competenti*, & Layman lib. 1. tract. 4. cap. 24. n. 9. & alij passim. Insuper cum Beneficiorum Ecclesiasticorum plenaria dispositio ad Romanum noscatur Pontificem pertinere, ut habetur cap. *Licet. de Prebendis in 6.* non mirum, quòd ipse circa eorundem bona possit gravibus de causis aliud ordinare, qui circa ipsa etiam Vota, & Juramenta (non obstante, quòd supposita semel voventis, vel jurantis intentione, obligent ex virtute Religionis, Juré-

(i) Tract. 2. Dist. 4. n. 25. & 26.

Consuetudo testandi Clericorum, quæ?

56. Dum autem allegatur consuetudo, simulque conventia Summi Pontificis. Resp. opponendo illud vulgatum dictum c. *Cum jam dudum. de Prebendis: Multa per patientiam tollerantur, quæ si deducta fuerint in judicium, exigente justitia non debent tolerari.* Deinde de ejusmodi consuetudine sufficienter constare non videtur: nam Clerici majorem suæ conscientiæ, profectusque spiritualis curam gerentes, passim testantur (in locis, ubi viget testandi consuetudo) ad pias causas, immò nonnulli eorum, præsertim Episcopi, specialem perunt à Summo Pontifice licentiam testandi.

57. Alij verò, dum testantur ad causas profanas, ad eas disponunt de bonis suis patrimonialibus, industrialibus, vel patrimonialibus, magno labore per vitæ decursum acquisitis, & de quibus possunt liberè disponere; simulque in Funeralia, Missas, elemosynasque (sub his etiam computando Legata pauperibus consanguineis relicta) tantum relinquere solent, donec suæ conscientiæ obligationi satisfactum rationabiliter judicent: immò ut hoc eò securius fiat, in nonnullis Dioccesibus, ubi consuetudo facultatem testandi Clericis tribuit, etiam Ordinarij loci expressus consensus desuper requiritur. Quòd si unus, vel alter (quod non facilè præsumendum) secùs egerit, inde non illicò colligi poterit consuetudo testandi de bonis merè Ecclesiasticis ad causas profanas, cum hæc non nisi à majori parte Communitatis introduci valeat.

Et quomodo intelligenda, si testentur ad causas profanas?

58. Ad fundamenta prioris extremæ sententiæ n. 50. adductæ, in eo consistentis, quòd si Clerici taliter testando peccent, hoc

Responsio. ad fundamenta hoc

menta pri-
maz senten-
tiaz.

hoc ipso consuetudo illa sit invalida, cum foveat peccatum. Resp. negando consequentiam, cum sua probatione: quia, ut rectè notat citatus Zoëlius, hominis est hoc vitium, non rei, aut consuetudinis: unde abusus licentiæ, quam Clerici ex longæva consuetudine acquisierunt ad testandum, potèstque rectissimè praticari testando ad pias causas, non ponit juris iniquitatem. Et patet hoc in simili: nam Clerici in vita validè de talibus bonis merè Ecclesiasticis disponunt ad causas profanas, neque tamen hæc licentia censetur fovere peccatum ex eo, quòd illicitè id faciant. Idque non alia de causa, nisi quia vitium hoc non vi dictæ licentiæ, sed ex eius duntaxat abusu proficiscitur.

Q U Æ S T I O VI.

De Codicillis, Legatis, & Fideicommissis.

Codicillus, § 9.
quid?

Codicillus dicitur, quasi *parvus Codex*; & in proposito aliud non est, quàm ultima cuiuspiam voluntas absque hæreditis institutione. Unde Codicillus est quasi imperfectum Testamentum: tum quia non requirit solemnitates Testamenti: tum quia Codicillo hæreditas directè dari non potest, nec etiam auferri.

Et quomodo fieri possit?

60. Porrò Codicillus fieri potest sive in scriptis, sive etiam nuncupativè, seu ore tenus: ad ejus tamen valorem requiruntur, & sufficiunt quinque testes, sive masculi, sive fæminæ; qui etiam se subscribere debent, si Codicillus fiat in scriptis, quamvis sigilla apponere non sit necesse, *L. ult. C. de Codicillis*. Et hoc intelligen-

(k) *Quest.* dum, si fiat ad causas profanas: nam Codicillus ad causas pias factus, non requirit tantas solemnitates, prout in simili de Testamentis ad pias causas superiùs (k) dictum est.

Codicilli, ad quid infervant?

61. Inferviunt autem Codicilli præcipuè ad Legata, & Fideicommissa, atque Donationes mortis causâ faciendas, utpote quæ per Codicillum fieri possunt. Juvant etiam ad Testamentum declarandum, atque immutandum salvâ hæredis institutione, eique addendum. Quinimò quando Testamentum habet insertam clausulam Codicillarem, si ipsum ob defectum alicujus solemnitatis non potest valere ut Testamentum, valebit tamen ut Codicillus.

Clausula Codicillaris quomodo apponatur?

62. Et quidem frequenter Testatores in suis Testamentis apponere solent clausulam Codicillarem, idque vel expressè, dicendo: *Si hæc dispositio mea non valet vi testamenti, volo, ut valeat*